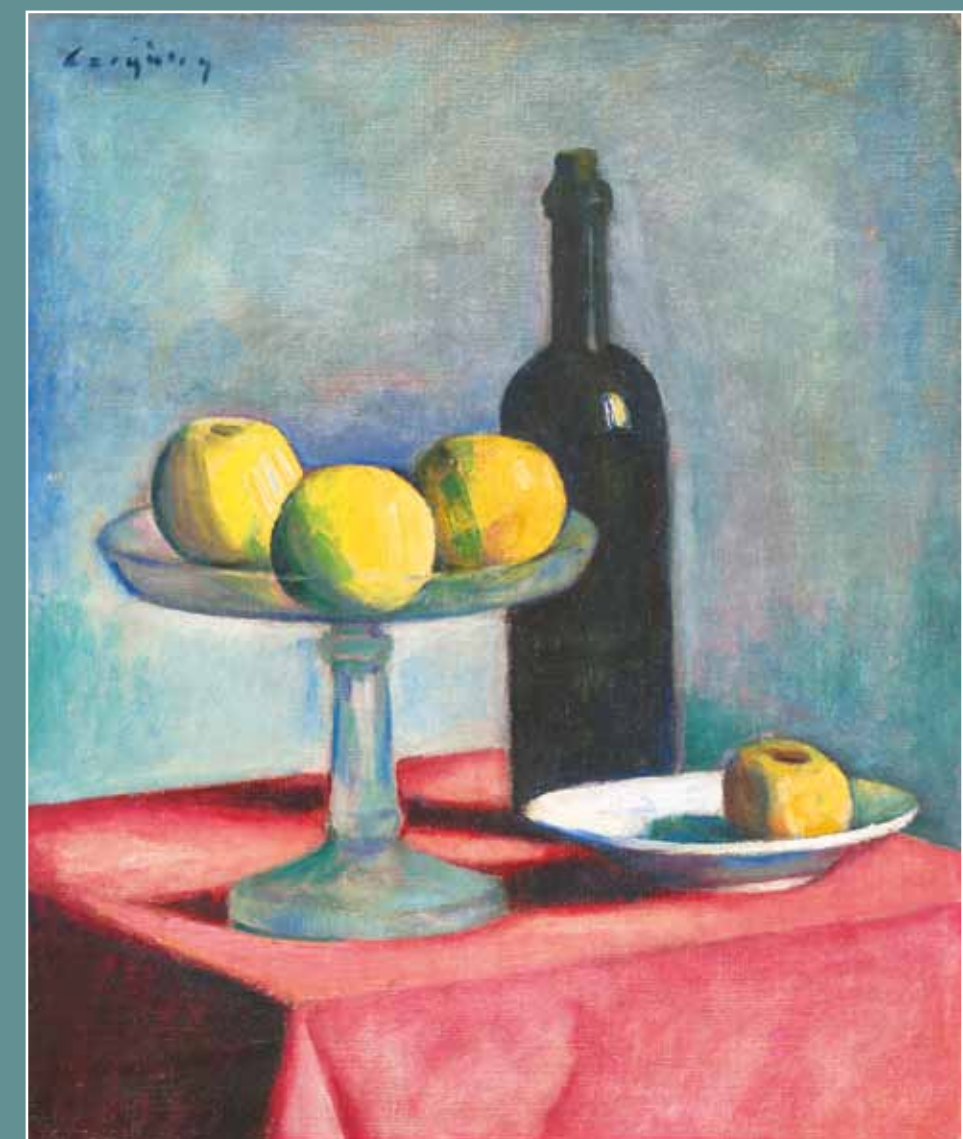

*„Kompozicionálisan
kristályos tisztaságú,
színeiben erős,
de sosem harsány,
ecsetkezelésében sima
és dekorativitásra törekvő
új stílusa, remekművek
sorozatait eredményezte.”*

CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)

Csendélet borospalackkal, 1925

CZIGÁNY DEZSŐ (1883–1938)

Csendélet borospalackkal, 1925

Olaj, vászon, 58x48,5 cm
Jelezve balra fent: Czigány

Kezdő ár: 12 000 000 Ft / 36 923 EUR
Becsérték: 18 000 000 – 24 000 000 Ft
Estimated value: 55 385 – 73 846 EUR

KIÁLLÍTVA:

- Nyolcak és Aktivisták, Kieselbach Galéria, Budapest, 1999. november 12–21. (katalógus nélkül)
- Czigány Dezső és Czöbel Béla festőművészek emlékkiállítása, László Galéria, Budapest, 2002. május 31. – június 28. (katalógus: szám nélkül)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

- Best of Múterem. Virág Judit Galéria, Budapest, 2007. április 14–18. 87. oldal

REPRODUKÁLVA:

- Rum Attila: Czigány Dezső, magánkiadás, Budapest, 2004. 150. kép

Czigány Dezső

Czigány Dezső életében az 1925-ös év igazi vízválasztónak bizonyult. A másfél évtizeddel korábbi, Nyolcak-periódus lázas intenzitását, mint annyi európai és hazai modern művészeti kezdeményezést is, derékba törte az első nagy világégés. A háborút követő forradalmak sem voltak igazán kedvezőek a művészetek szabad fejlődésére és áramlására. Czigány a Tanácsköztársaság idején meglehetősen aktív volt, tanított és megbízást kapott több balatoni művésztelep létrehozására is. Az első 1919 májusában Czigány Dezső, Márffy Ödön, Pór Bertalan és Ferenczy Béni vezetésével indult Balatonfüreden; a második Csupakon jött volna létre, de erre már nem kerülhetett sor.

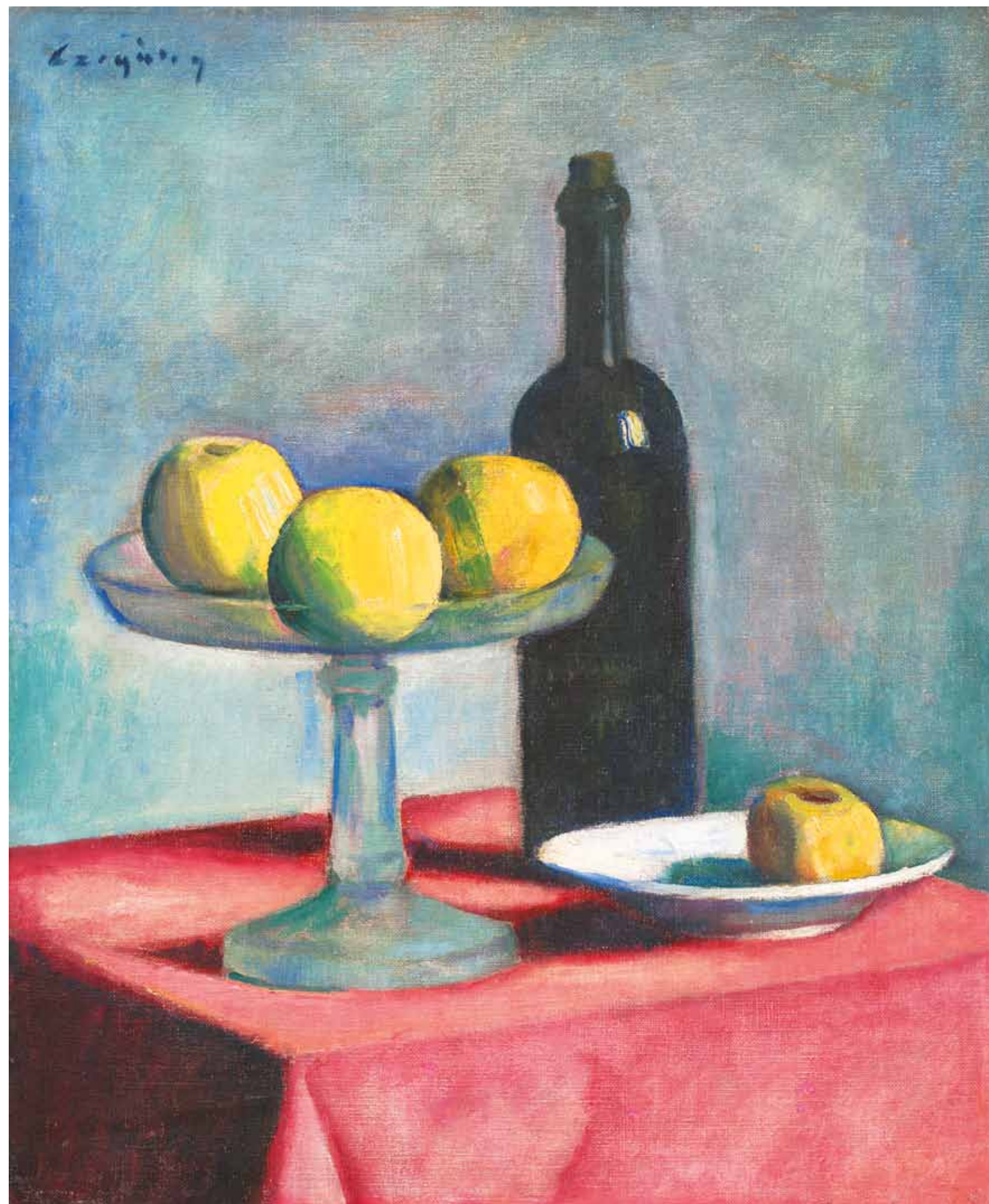
Czigányt a politikamentes, kizárólag művészeti szempontok által irányított szerepe miatt, a kommün bukását követően kizárták a Magyar Képzőművészek Egyesületéből, s ezzel a kiállítási lehetőségektől is megfosztották. A viszonylag gyors konszolidáció következtében, magángalériákban már két évvel később, újra bemutatathatta legfrissebb műveit. A hazai viszonyok azonban, mint oly sokszor történelmünk során, nem biztosították művészeink számára a háborítatlanul nyugodt, kiegyensúlyozott és szabad alkotás légkörét, így Czigány és családja, 1925-ben a távozás mellett döntött. Czigány és felesége Szilasi Boriska, valamint korábbi párjától származó két gyermeke,

László és Jutka 1925-ben Párizsba utaztak. Kezdeti nehézségeikről Orbán Dezső egy írásából értesülhetünk, aki így emlékezett erre az időszakra: „Felesége rábeszélte, hogy menjenek Párisba azt remélve, hogy ez a létkör visszahozza munkakedvét. Mi is akkor Párisban voltunk a családommal (1925) többször együtt voltunk velük és a felesége nagyon kért, hogy vigyem ki magammal festeni Czigányt. Sikerült is rábeszélnem, ki is jött velem egy alkalommal, valahol a Szajna mellé települtünk le, de ő nem festett semmit. Azt mondta, hogy ő most csak impressziókat gyűjt.” Czigány ebben az évben tényleg nem sok tájképet festett, három-négy ilyen témájú műve ismert ebből az időből, de festett mást, mégpedig csendéleteket.

1. *Giorgio Morandi: Csendélet, 1920*
Pinacoteca di Brera, Milánó

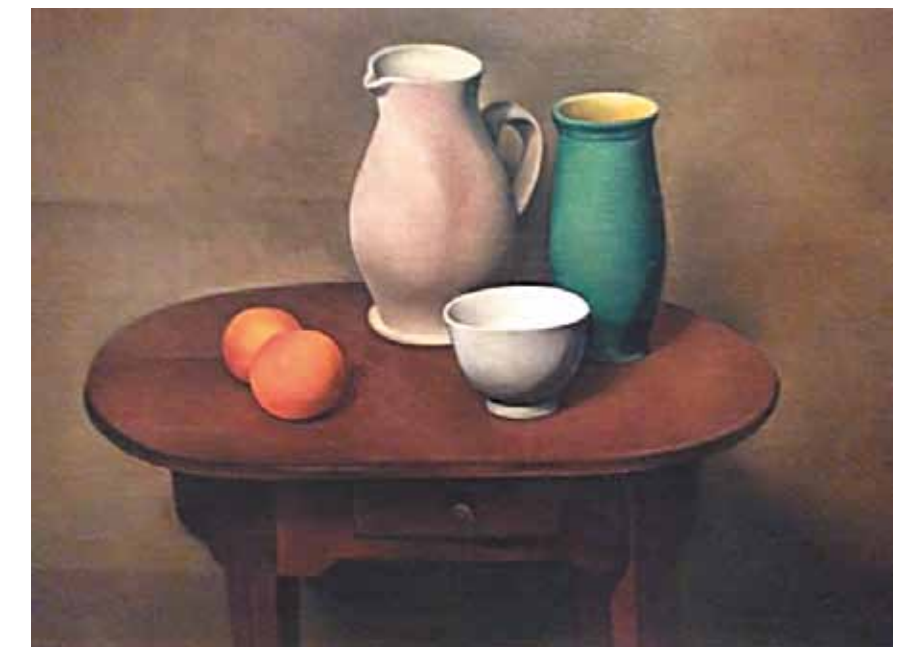

2. *Paul Cézanne: Csendélet almákkal, 1894*
magántulajdon

3. *Giorgio Morandi: Csendélet, 1919*
magántulajdon

4. *Alexander Kanoldt: Müterm asztal, 1924*
Osthaus-Museum, Hagen, Németország

A művész 1925-ben alkotott csendéletei és tájképei az életmű gyökeres fordulatát mutatják. A korábbi ideges ecsetvonásokat és dominánsan vészjósló hangulatú és színvilágú képek helyett, nyugodt, harmonikus és a párizsi látképrészletek tekintetében szigorúan emberi alakoktól mentes kompozíciók születtek.

A csendéletek addig burjánzóan gazdag tárgyi világot pedig a végletekig redukált, alkalomadtán egy-egy palack vagy más edény, egyszerű használati eszköz és gyümölcs együttesére szűkített kompozíciók váltották fel a legújabb képeken. Ezek közé tartozik a most aukcióra kerülő gyönyörű asztali csendélet is.

A *Csendélet borospalackkal* Czigány új korszakának egyik nyitódarabja. Minden megtalálható rajta, ami a művész 1925-től kezdődő új tárgyilagos stílusának jellemzője. A német Neue Sachlichkeit és a francia art deco sokfelé ágazó, mégis közös pontokban érintkező stílusai, 1925 körül Európa-szerte polgárjogot nyertek a művészetek szinte minden területén. Czigány naprakészen csatlakozva ehhez az irányhoz, sajátos, csak rá jellemzően egyéni változatával gazdagította a korszak egyik legintenzívebb művészi akarását.

Kompozicionálisan kristályos tisztaságú, színeiben erős, de sosem harsány, ecsetkezelésé-

ben sima és dekorativitásra törekvő új stílusa, remekművek sorozatait eredményezte.

Borospalackos csendéletén Czigáynak egy üveg, gyümölcstartó, porcelán tányér és néhány alma együttese pont elégnék bizonyult, hogy mindent megmutasson abból, amit a csendéletfestészetben Chardintól és Cézanne-től tanult. A kép legközelebbi párhuzamai nem a hazai kortársak festészetében, hanem Giorgio Morandi hasonlóan egyszerű tárgykészletű csendéleteiben lelhetőek fel.

Czigány ezekkel az 1925-ben született műveivel kapcsolódott be ismét az összeurópai festészet élő áramába.

RUM ATTILA

